

Neden Kaldırımları Bu Kadar Dar Planlıyorsunuz?

Selami Öktem

Bazen işe bisikletle giden başbakanları, halkın arasına karışıp herkes gibi sıra bekleyen siyasileri ya da dünya genelinde üne sahip meşhur insanların herhangi bir yerde özel muamele görmeden herkesle aynı şartlara sahip olmalarını televizyonlarda veya haber sayfalarında gördüğümde hep meselenin aslında sadece insan olmakla alakalı olduğunu düşünürüm. Benzer durumlara nadir olarak karşılaştığımız ülkemizde de sorun belki de bu olabilir. Bu durumu Doğan CÜCELOĞLU'na ait bir anı ile anlamaya çalışalım.

Doğan Bey günlerden bir gün dar bir kaldırımda yürürken bir anda yürüyeceği yere biri gelip arabasını çeker. Duruma şaşırın Doğan Bey bir an donakalır. Sonra arabadan inen sürücüye "Nereye park ettiğinizin farkında mısınız?" diye tepki gösterdiğinde de sürücünün "Öf haydi be, yürü" sözlerine maruz kalır. Doğan Bey bu durumu "Kendimi hiç dikkate alınmayan bir sokak köpeği gibi hissettim." diye anlatır. Ve sözlerine şöyle devam eder: " Sokakta onurlu bir insan olarak, onurlu bir vatandaş olarak rahatça yürüyebileceğim kaldırımların var olmasını istiyorum. Mahallenin köpeği gibi, park etmiş arabaların arasından yol bulmaya çalışmak gücüme gidiyor ve bunun gücüme gittiğini paylaşmak istiyorum. Şehir planlamacılarına sormak istiyorum örneğin, neden kaldırımları bu kadar dar planlıyorsunuz?"

Doğan Bey'in isyanı her ne kadar yerinde olsa da maalesef bizim ülkemizde bir karşılığı olmuyor. Bırakın dar kaldırımını, hiç kaldırımını olmayan sokaklar bile yapıyoruz. Hem de şehrimizin göbeğine. Gümüşhane'de 15 Şubat Caddesinin meydana geldiği yıllar, orada yeni yeni binaların yapılmaya başlandığı yıllar çok uzak değil. Ama şehrin diğer geri kalanı gibi sadece ev olsun da nasıl olursa olsun mantığı ile yapılan binaların bir kısmı yine birbirine yapışık nizam ilerlerken bir kısmı da yeterince birbirinden uzak değildir. En kötüsü de bu sokağın büyük bir çoğunluğunda kaldırım yoktur. Hele bir apartman var ki insanlıkla ancak bu kadar dalga geçilir. Kaldırım yapılmıştır ancak binadaki giriş katın balkonunun kaldırımla arasındaki mesafe bir cücenin bile yürüyebileceği kadar değildir. Aslında mesele çok basit. İnsanı veya insanlığı düşünmeden hareket edilmiştir. Burada bırakın yüz yıl sonrasını on yıl sonrası bile düşünülmeden planlama yapılmıştır. Benim için eleştirmek bir şehir plancısı olmadığım için kolay belki ama ben olaya sadece insani bir boyuttan bakıyorum.

Doğan Bey'in hikayesine dönecek olursak sorunu o da anlamış. Doğan Bey diyor ki: "Sen sıradan bir vatandaş, bir yayasın; senin gücün yok. Eğer burada mevki makam sahibi güçlü insanlar yaşıyor ve yürüyor olsaydı, gayet geniş kaldırımlar yapardık. Sen güçsüzsün, yaya güçsüzdür."

Başta bahsettiğim farklı ülkelerden duyduğumuz siyasilerin, başbakanların ya da ünlülerin davranışları aslında bu pencereden bakınca oralarda insana gücü için değil de insan olduğu için değer verildiğini anlaşılır kılıyor. Elbette ki oralarda da benzer durumlar hiç olmuyor diyemem ancak bizdeki durum sanki daha bariz kendini belli ediyor.

Geçmişteki anılarınızı bir yoklayın. Okula müfettiş gelecek diye okulu baştan sona temizleyen müdürler, şehre önemli bir siyasi gelecek diye şehirde sokakları yıkayan belediyeler hatta yolları asfalt yapan, temizleyen yöneticiler gördüğünüzü hatırlıyor musunuz? Eminim herkesin benzer anıları vardır. Doğan Bey de buna dem vurarak der ki: "Biz insana insan olduğu için değil, gücü kadar değer veriyoruz." Bu durumda istediğiniz kadar geniş bir kaldırımda yürümek istiyorsanız; ya güçlü biri olmalısınız ya da toplumun gelişiminde aktif rol alarak örneğin sivil toplum kuruluşlarına katılarak topluma olan katkınızı artırmalısınız.